

AZ „ELVÉGEZTÜK AZ ARATÁST...”

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
hallássérült tanulók
együttneveléséhez

ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉS

Épé–II.3.4.2–AdN

A modult készítette:

Demeter József

Az adaptációt készítette:

Dr. Váry Ágnes, Köntösné Lőrincz Eszter

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

MODULLEÍRÁS

A modul célja	Betekintés a magyar nép és kultúra eredetének tárházába A természet és az ember szimbiózisának felismerése, ennek ok-okozati viszonyának megtapasztalása. A népelet őszhöz kapcsolódó mozzanatainak, az ehhez fűződő népszokások, hiedelmek megismerése Ebben az életkorban a hallássérült – nagyothalló – gyermek esetében önállóan ok-okozati összefüggések levonása még nem várható el, persze törekedni kell rá. Sokkal hosszabb időre és a tapasztalatok tárházára van szüksége ahhoz, hogy következtetések levonására képessé váljon.
Időkeret	2 óra
Ajánlott korosztály	7–8 évesek (2. évfolyam)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	Megelőző modul: „Nyári alma ül a fán...” Követő modul: <i>Nyári érdekességek</i>
Modulkapcsolódási pontok	<i>Tágabb környezetben</i> – Műveltségterületen/tantárgyon belül: Ember és társadalom Térben-időben való tájékozódás A tartalom kulcselemei <i>Szűkebb környezetben</i> – Programtanterven belül: A természet: a mi világunk – Népszokások
A képességfejlesztés fókusza	a) Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: nap, hét, hónap, év b) Megismerkedjenek néhány magyar, nemzeti és etnikai kisebbségi népszokással, a hagyományos mesterségekkel c) Önmeghatározás d) Önbemutató e) Stratégiaalkotás f) Stratégiamegvalósítás

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Ez a modul szorosan kapcsolódik a „Nyári alma ül a fán...” című modulhoz. A sorrendet nem lehet fölcserélni. Míg az első modulban egy általános képet kapnak az évszakról, addig itt társadalmi szempontból ismerkedhetnek meg a különböző téli jellegzetességekkel.

A modul részein belül itt is lehet választani A) és B) tevékenységek között. A játékok helyettesíthetők jellegükben hasonlókkal, az osztály kedvenceivel.

A modul lényege, hogy minél jobban elmerüljenek a gyerekek (koruknak megfelelő szinten) az egykori parasztélet hétköznapijaiban, érdekességeiben, nehézségeiben. Érzékeljék a társadalom fejlődését, megismerve kultúránk gyökereit.

A modul végén, a mellékletben található a gyerekek önértékelését segítő Igazlító lap. A lap annyi tevékenységre készült, ahányat tartalmaz a modul. Az Igazlító lap használatát, illetve kitöltését minden esetben segítse, irányítsa! Nehézséget okozhat, hogy a tevékenységek nincsenek megnevezve, tekintettel a választható feladatokra; emiatt pusztán sorszámok jelennek meg.

Minden pontban elevenítsék föl az adott feladatot (tevékenységet)!

Az önértékelés egyszerű mechanizmuson alapszik. Minden feladatnál jelölnie kell a gyerekeknek a munkaformát, amelyben dolgozott, és a tevékenységet, amit végzett. A tanuló az Igazlító lapon jelölje azt is, hogy melyik feladat volt számára a legjobb, legérdekesebb.

A jelölés matricával történik. Minden egyes feladatnál ki kell keresnie azt a matricát, amelyik a számára megfelelő piktogramot tartalmazza. Önértékelés előtt tisztázzák a matricák piktogramjainak jelentését! Ebben segítséget nyújt az Igazlító lapot követő segédtablázat.

TÁMOGATÓ RENDSZER

FELHASZNÁLT OBJEKTUMOK

Bartis Ferenc: *Kitaláló kérdések*. Zrínyi Kiadó. Budapest, 1993.

AJÁNLOTT OBJEKTUMOK

1. Balassa Iván – Ortutay Gyula: *Magyar néprajz*. Corvina Kiadó. Budapest, 1979.
2. Hoppál Mihály: *Magyar néprajz* (bármely kötete). Akadémiai Kiadó. Budapest (az évszámok kötetenként változnak).
3. Orbán Balázs: *A székelyföld leírása*. Babits – Magyar Amerikai Kiadó Rt. Szekszárd, 1991.
4. Karlócai Marianne: *Komámasszony, hol az olló?* Gyermekes játékoskönyve. A szerző kiadása. Budapest, 1987.
5. Padisák Mihály: *Mindenki játékoskönyve*. Múzsák Közművelődési Kiadó. Budapest, 1990.

Czibere Csilla – Köntösné Lőrincz Eszter (szerk.): *Ajánlások nagyothalló gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez. Életpálya-építés.* suliNova Kht., Budapest, 2006.

MODULVÁZLAT

RÁHANGOLÓDÁS (10 perc)

A	Tevékenység	Képek, rajzok tárgyakról, nyári eseményekről
	Tanári instrukciók	<p>Előzetes feladat: gyűjtünk olyan rajzokat, képeket, amelyek a parasztember életének nyári ciklusához kapcsolódnak. Például: aratás, kaszálás, krumplicsásás, tűzugrás, sarló, kasza stb.</p> <p>Mutassuk be a gyűjtött anyagot, és a beszélgetéshez adjunk megfigyelési szempontokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Milyen ünnepet, mulatozást ábrázol a rajz? - Milyen cselekvést mutat be a kép? - Mi a tárgy neve, és mire használták? Stb. <p>Az egyéni meglátások, gondolatok megfogalmazása</p> <p>A modul céljában megfogalmazott ok-okozati összefüggések jó megértését teszi lehetővé, ha előzőleg hallássérült gyermekünknek olyan tevékenység végrehajtását javasoljuk, amely támogatja az összefüggések megértését. Például feladat lehet számára, hogy búzamatot ültet otthon, amit locsol, fényre tesz, ápol. Majd ő is beszámol a tapasztalatairól.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Önmotiválás</p> <p>Információszerzés</p> <p>Lényegkiemelés</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	<p>Mozgásigény és egyéni adottságok alapján</p> <p>Azoknak a gyerekeknek, akiknek nagyobb a mozgásigényük, és jobban kedvelik az interaktív ismeretszerzést a szemlélődésnél.</p>
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Szemléltetés, beszélgetés
Eszközök	1. gyűjtemény	

B	Tevékenység	Filmrészlet megtekintése
	Tanári instrukciók	<p>Jelenetek megtekintése, illetve ezek kimerevítése a könnyebb megfigyelés érdekében</p> <p>Előzőleg egyszerű szóhasználattal meséljük el, mit fogunk látni a filmben, esetleg határozzuk meg a címét, írjuk fel a táblára.</p> <p>Amennyiben filmvetítés van, tudnunk kell, hogy az elsötétített teremben a film közbeni esetleges magyarázatokat a gyermek nem hallja meg.</p> <p>A beszélgetéshez adjunk megfigyelési szempontokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Milyen ünnepet, mulatozást ábrázol a rajz? - Milyen cselekvést mutat be a kép? - Mi a tárgy neve, és mire használták? Stb. <p>Nagyothalló gyermekünknek adjunk külön egyszerűbb megfigyelési szempontokat, amelyek egy kérdést tartalmaznak, egy megfigyelésre koncentrálnak. Pl. Milyen eszközöket látsz? Mit csináltak vele?</p> <p>Úgyszintén adjunk lehetőséget az egyéni meglátások, gondolatok megfogalmazására!</p> <p>A feldolgozásnál külön megtámogatjuk a megértést képpel, szöveggel.</p> <p>Esetleg a beszélgetés ideje alatt ő összegyűjti a filmen látott eszközök képeit. A megbeszélésnél pantomimes formában bemutatja az eszközök használatát vagy a cselekvéseket; a többieknek ki kell találniuk, mit mutatott el.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Önmotiválás</p> <p>Információszerzés</p> <p>Lényegkiemelés</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Olyan gyerekeknek, akik képesek hosszabb ideig is nyugodtan figyelni.
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Megfigyelés, beszélgetés
	Eszközök	2. gyűjtemény

TARTALOMFELDOLGOZÁS

MINDEN HÓNAP VALAKIÉ (70 perc)

1. NYÁRI MUNKÁLATOK (20 perc)

Saját adaptációs kiegészítemem:

A ₁	Tevékenység	„Tanácskozás”
	Tanári instrukciók	<p>Alakítsunk ki 4 fős csoportokat. Érdeemes az előző modul („Nyári alma ül a fán...”) csoportjait alkalmazni! (A kooperatív tanulás szempontjából a változatosság mellett fontos az állandóság is.)</p> <p>A csoportos munkánál is gyakran előfordulhat, hogy a nagyothalló gyermek kimarad a közös feladatmegoldásból, mert társai hamarabb értik meg és oldják meg azokat, így nem jut szerephez. Ezért érdemes a csoporton belül is a feladatokat egymásra épülő fázisokra bontani, így mindenki szerephez juthat.</p> <p>Készítsék elő a gyerekek a 2. feladat rajzait!</p> <p>A rajzok megtekintése, ezek összehasonlítása a feladatlapon (1. feladat) megnevezett tevékenységekkel.</p> <p>Ismertessük a munka menetét:</p> <p>Minden csoport először megnevezi a 2. feladat rajzain látható eseményeket.</p> <p>Ezután kell a feladatlapon dolgozni.</p> <p>Csak a megnevezett eseményhez kapcsolódó tárgyakat kell összekötni az eseményt jelölő szóval.</p> <p>A feladatlapon kitöltését követi külön-külön a csoportok bemutatása.</p> <p>Az ellenőrzést fóliás szemléltetéssel (3. gyűjtemény) végezzük. A szemléltetés során kössük össze a rajzot a fogalomjelölő szóval.</p> <p>Azoknak a gyerekeknek, akik szívesen dolgoznak csoportban, jól együttműködnek.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>A társadalmilag elfogadott magatartási normák betartása csoporton belül</p> <p>Információszerzés, információfeldolgozás</p> <p>Lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés, rendszerezés</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Egyéni adottságok alapján
	Munkaforma	Csoportos
	Módszerek	Megfigyelés, elemzés, társítás, prezentáció
	Eszközök	3. gyűjtemény, 1–2. feladat

A ₂	Tevékenység	Ötletbörze
	Tanári instrukciók	<p>Mutassuk be a különböző események rajzait (4. gyűjtemény) egyenként, egymás után. Minden rajz bemutatását kövesse megbeszélés az illusztrált cselekvések jellegéről!</p> <p>Az illusztrációk megfigyelését és megbeszélését követi a feladatlap kitöltése.</p> <p>A feladatlapot (1. feladat) lehet frontálisan vagy egyénileg végezni: tárgy-esemény társítása a feladatlapon.</p> <p>Feladatlapoknál előfordulhat, hogy a gyermek azért nem tudja megoldani a feladatot, mert az ott lévő instrukciót nem érti meg. Ezért mindig meg kell győződni róla, hogy érti-e azt, valamint a feladatlapon szereplő szavakat, kifejezéseket.</p> <p>Az esetlegesen önállóan végzendő feladatoknál a nagyothalló gyermeket segítheti egy társa is.</p> <p>Az ellenőrzés történhet közvetlenül; egyéni munka esetében a feladat elvégzése után fóliával (3. gyűjtemény). Azoknak a gyerekeknek, akik kevésbé tudnak önállóan dolgozni.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Információszerzés, információfeldolgozás</p> <p>Lényegkiemelés, ok-okozati összefüggés, rendszerezés</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Egyéni képességek alapján
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Megfigyelés, elemzés, beszélgetés
	Eszközök	3–4. gyűjtemény, 1. feladat

2. JÁTÉK 1. (15 perc)

Saját adaptációs kiegészítemem:

Tevékenység	Szentivánozás
Tanári instrukciók	<p>Ismertessük a Szent Iván napjához fűződő hagyományt – a szóbeli közléseket mindenképpen megtámogathatjuk képekkel, tömören megfogalmazott szövegcsíkkal:</p> <p>A kezdődő új évszakot, a terméshezó nyarat ünnepelték. Ezen az éjszakán máglyákat gyújtottak, amelyen a fiúk és a lányok is átugráltak, mások pedig szentiváni dalokat énekeltek. A tűzre mindenféle illatos füvet dobáltak, vagy rossz szagot gerjesztő csontot, rongyot a gonosz elűzésére. A lányoknak férjhez menésükről jóstak abból, hogy mekkorát ugrottak. Ez volt az egyetlen nyári mulatozás, hiszen sok volt a munka ebben az évszakban. A játékos foglalkozást lehetőleg a szabadban tartsuk meg. A nagyothalló gyermek úgy helyezkedjen el, hogy a beszélgetésben részt vevő minden osztálytársát jól láthassa. Különböző szórakoztató játékokat (5. gyűjtemény) játszhatnak a gyerekek, akár közkívánságra is.</p>
Kiemelt készségek, képességek	<p>Önmotiválás A társadalmilag elfogadott magatartási normák betartása csoporton belül Szerepvállalás</p>
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Mindenkinek ajánljuk.
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Játék
Eszközök	5. gyűjtemény

3. AZ ÉLET NYÁRON (20 perc)

Saját adaptációs kiegészítemem:

Tevékenység	Nyári parasztkalendárium
Tanári instrukciók	A feladatlap (3. feladat) elvégzésének menete: A gyerekek értelmezzék a Parasztkalendárium című lapot. Az Események című lap celláit vágják ki (ahogy a szaggatott vonal mutatja). Önállóan rendezzék ezeket sorrendbe, és ragasszák be a megfelelő helyre a parasztkalendáriumba (2. oszlop). Értelmezzék közösen az eseményeket, adjunk ezekhez magyarázatot (6. gyűjtemény)! Ezt zárja a kiskártyák megfelelő helyre való fölragasztása a parasztkalendárium 3. oszlopába.
Kiemelt készségek, képességek	Információszerzés, lényegkiemelés, rendszerezés
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	–
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Társítás, rendezés, megbeszélés
Eszközök	3. feladat, 6. gyűjtemény

4. JÁTÉK 2. (15 perc)

Saját adaptációs kiegészítemem:

A	Tevékenység	Aratás – kaszálás
	Tanári instrukciók	<p>A szituációs játék fontos elemei (bármelyik pontján alakítható, változtatható): Ajánlatos a szabadban megtartani. Üljünk körbe! A körben való elhelyezkedés jól szolgálja a nagyothalló gyermek figyelmének ott tartását. Úgy helyezkedjen el, hogy ne süssön a nap a szemébe, mert akkor nem tudja hallását megtámogatni a szájáról olvasással. Arra figyelni kell, ha zajosabb a környezet, rosszabbul fogja megérteni a beszédet.</p> <p>A játékba lépést jelezzük például tapsal, csengővel stb. „Képzeljétek el, hogy...” mondatrészsel a gyerekeket máris arra ösztönözzük, hogy közelebb kerüljenek a szituációhoz. Minden helyzet előtt tartsunk megbeszélést, ötletrohamot, hogy abban a helyzetben ki mit mondhatott, mit ehetett, mit cselekedhetett, mit érezhetett, mivel dolgozhatott stb. A játék menete, ötletek a 7. gyűjteményben olvashatók. A játékban való részvétel nem kötelező.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Önmotiválás A társadalmilag elfogadott magatartási normák betartása csoporton belül Szerepvállalás</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	<p>Aktivitás és egyéni adottságok alapján Azoknak a gyerekeknek ajánljuk, akik szeretnek szerepbe lépni, improvizálni.</p>
	Munkaforma	Frontális
	Módszerek	Játék
	Eszközök	7. gyűjtemény

B	Tevékenység	Szórakoztatólap
	Tanári instrukciók	<p>Adjuk meg a lehetőséget a gyerekeknek, hogy választhassanak az egyéni és páros munkaforma között. A szórakoztató feladatlap (4. feladat) elvégzése után megbeszélhetik egymással a helyes megoldásokat. A feladatok végzése során folyamatosan segítsünk a gyerekeknek igényük szerint. Fontos, hogy ne mutassuk meg a megoldást, hanem vezessük rá őket.</p> <p>Tetszés szerint végezzük el a feladatokat.</p> <p>Nem kötelező az egészet elvégezni, választhatnak a feladatokból.</p> <p>A Szórakoztatólapoknál a „Mi az?” feladatnál a három kis szöveg a nagyothalló gyermek számára valószínű nehezen érthető. Ezért érdemes azokat vagy egyszerű mondatokká átváltoztatni, vagy kulcsszavak megadásával könnyebbé tenni.</p> <p>Olyan gyerekeknek, akiknek nagy a mozgásigényük.</p>
	Kiemelt készségek, képességek	<p>Önmotiválás</p> <p>A társadalmilag elfogadott magatartási normák betartása csoporton belül</p> <p>Szerepvállalás</p>
	Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Mozgásigény szerint
	Munkaforma	Egyéni/páros
	Módszerek	Játék, megfigyelés, társítás
	Eszközök	4. feladat

ÖSSZEGZÉS (10 perc)

1. RÖGZÍTÉS (5 perc)

Saját adaptációs kiegészítem:

Tevékenység	Az égig érő fa
Tanári instrukciók	Előzetes feladat: készítsünk 6 db nagyobb méretű gyümölcsöt (például piros almát), amelyre ráírják a gyerekek a megismert napokat. A 7. gyümölcsre pedig írjuk föl: 06. 21. nyári napforduló. Hívjuk föl a gyerekek figyelmét a balról 2. faágon (ez a nyár) lévő gyümölcsre, ismertessük tartalmát. Elismételhetik a napfordulóról szerzett eddigi ismereteiket. Kérjünk 6 jelentkezőt, akik megírják a gyümölcsöket. (Minden évszaknál más-más ír!) Az írás után rögzítsünk megfelelő sorrendben hópihéket a faágon. A 6 gyerek egyezzen meg abban, hogy ki melyik napot írja föl (a dátumot és nevet).
Kiemelt készségek, képességek	Önmotiválás Információszerzés
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	–
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Szemléltetés, kiegészítés
Eszközök	Piros, sárga, zöld lapok

2. ÉRTÉKELÉS (5 perc)

Saját adaptációs kiegészítem:

Tevékenység	Önértékelés
Tanári instrukciók	Az óra értékelése során emeljük ki a mozgalmasabb, fontosabb részeket. Az önértékelés az Igazlító lap kitöltésével történik.
Kiemelt készségek, képességek	Önértékelés
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	–
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Megfigyelés, összehasonlítás, összegzés
Eszközök	Igazlító lap